

ŽHAVÉ TÉMA PRO STŘEDNÍ EVROPU:

NAŠE
ODPOVĚDNOST
ZA ŽIVOTY A ZDRAVÍ
LIDÍ CHUDÉHO JIHU
JE NEJVYŠŠÍ ČAS
JEDNAT

MEZINÁRODNÍ DIVADELNÍ PROJEKT „DRAMATICKÁ KLIMATICKÁ ZMĚNA A AFRIKA“

Dokument vznikl s finanční podporou Evropské unie. Obsah tohoto dokumentu je plně v zodpovědnosti příjemce grantu a nelze jej v žádném případě považovat za oficiální stanovisko Evropské unie.

divadlo polárka

WARSZTATY KULTURY

JE NÁS
7 MILIARD*

*OSN VYHLÁSILA, ŽE 31. ŘÍJNA 2011 DOSÁHNE POČET OBYVATEL ZEMĚ 7 000 000 000.

A MÁME SPOLEČNĚ JEN 1 ZEMI, 1 PODNEBÍ.

Pan Ki-mun,
Generální tajemník OSN,
2011

„Fakta hovoří jasně. Celosvětové emise skleníkových plynů dále rostou. Miliony lidí již dnes trpí v důsledku klimatických změn. Lidé, kteří se kvůli životnímu prostředí stěhují, začínají měnit lidskou geografii planety. Se stoupající hladinou moří a rozšiřujícími se pouštěmi jich bude stále více. Nemůžeme si propálit cestu do budoucnosti.“

Z buddhistické deklaráce o změně klimatu
„Čas jednat je teď“, kterou jako první podepsal Dalajlama,
2011

„Žijeme dnes v době velké krize, která nás konfrontuje s nejzávažnější výzvou, které kdy lidstvo čelilo: s ekologickými důsledky naší vlastní kolektivní karmy. Vědecký konsensus je v tomto směru drtivý: lidská činnost spouští v planetárním měřítku ekologický kolaps. Je to zvláště globální oteplování, které se odehrává mnohem rychleji než bylo dříve předpokládáno [...]

Naše současné ekonomické a technologické vztahy se zbytkem biosféry jsou neudržitelné. Abychom mohli přežít drsný přechod, jenž je před námi, naše způsoby života i naše očekávání se musejí změnit. To vyžaduje nové zvyky stejně jako nové hodnoty. Buddhistické učení o tom, že celkové zdraví jednotlivce i společnosti závisí na vnitřním psychickém zdraví a nikoli jen na ekonomických indikátorech, nám pomáhá určit osobní i společenské změny, které musíme udělat.

Individuálně si musíme osvojit chování, které zvýší naše každodenní ekologické povědomí a povede nás k redukci naší

„uhlíkové stopy“. My, kdo se nacházíme v pokročilých ekonomikách, musíme znovu upravit a izolovat svoje domovy a pracoviště, aby byly energeticky účinné; stáhnout termostaty v zimě a vytáhnout je v létě; používat žárovky a přístroje s vyšší účinností; vypínat nepoužívané elektrické spotřebiče; používat auto s nejúčinnějším spalovacím motorem a omezit spotřebu masa ve prospěch zdravé, ekologicky přátelské diety, založené na rostlinách.

Tyto osobní aktivity však nebudou samy o sobě stačit na to, aby budoucí kalamitu odvrátily. Musíme provést také institucionální změny, a to jak technologické, tak ekonomické. Musíme „dekarbonizovat“ náš energetický systém tak rychle, jak je to možné a nahradit fosilní paliva obnovitelnými zdroji energie, které jsou co do svého vztahu k přírodě neomezené, neškodné a harmonické. Zvláště musíme zastavit budování nových uhelných provozů, jelikož uhlí je zdaleka nejvíce znečišťujícím a nebezpečným zdrojem atmosférického uhlíku. Moudré využití energie větru, slunce, přílivových vln a geotermální ener-

gie může poskytnout všechnu elektřinu, kterou potřebujeme bez poškození biosféry [...]

V poslední době se stalo zřejmým, že významné změny je třeba udělat také ve způsobu, jakým je strukturován náš ekonomický systém. Globální oteplování bezprostředně souvisí s gigantickým množstvím energie, kterou náš průmysl pohlcuje, aby zajistil úroveň spotřeby, na kterou si mnozí z nás navykli. Z buddhistického hlediska by rozumná a udržitelná ekonomika měla být ovládána principem dostatku¹: klíčem ke štěstí je spokojenost spíše než stále stoupající nadbytek zboží a majetku. Nucení ke stále větší a větší spotřebě je výrazem žádostivosti, kterou Buddha identifikoval jako kořenovou příčinu utrpení.

Namísto ekonomiky, která zdůrazňuje zisk a vyžaduje permanentní růst, aby se vyhnula kolapsu, se potřebujeme společně posunout k ekonomice, která poskytuje uspokojující standard života pro každého, zatímco nám umožňuje

rozvinout náš plný lidský potenciál (včetně spirituality) v harmonii s biosférou, která udržuje a živí všechny bytosti, včetně budoucích generací. Pokud političtí vůdci nejsou schopni rozpoznat naléhavost naší globální krize nebo nejsou ochotni postavit dlouhodobý prospěch lidstva nad krátkodobý zisk společností, zaměřených na fosilní paliva, je nezbytné třeba, abychom je k tomu vybízeli kampaněmi v rámci občanských akcí [...]

Máme velmi malý časový prostor na to podniknout akci, abychom ochránili lidstvo od hroziícího neštěstí a zajistili přežití mnoha rozmanitých a krásných forem života na Zemi. Budoucí generace a další druhy, které s námi biosféru sdílejí, nemají vlastní hlas, aby mohli požádat o náš soucit, o naši moudrost a naše vedení. Musíme naslouchat jejich mlčení a být také jejich hlasem a jednat jejich jménem.“

Závěr Memoranda
ze Symposia nositelů
Nobelových cen, 2009

„Řešení mimořádných environmentálních, ekonomických a lidských krizí tohoto století se nenalezne pouze v politické aréně. Podnětem manifestem Bertranda Russella a Alberta Einsteina se na prvním shromáždění v kanadském Pugwash v roce 1957 sjednotili vědci všech politických přesvědčení v diskusi o hrozbě, kterou pro civilizaci znamenal příchod termojaderných zbraní. Globální změna klimatu představuje hrozbu podobných rozměrů a mělo by se k ní přistupovat podobným způsobem. Měly by se urychlit a integrovat studie globální udržitelnosti, aby se podnítilo aktivní zapojení všech vědců do těchto záležitostí, čímž by se velmi podpořil proces nezlomného vědeckého zkoumání. Všichni vědci by měli být podněcováni, aby přispívali ke zvyšování úrovně veřejného povědomí o těchto hrozbách civilizaci a angažovali se v masivním vzdělávacím úsilí o popularizaci principů tohoto Memoranda.

Víme, co je třeba dělat. Nesmíme čekat, až bude příliš pozdě. Nesmíme čekat, až to, čeho si ceníme nejvíce, bude ztraceno.“

Mezinárodní divadelní projekt „Dramatická klimatická změna a Afrika“. Co nového přináší? str. 7

Několik aktérů projektu „Dramatická klimatická změna a Afrika“, několik vět str. 8

Globální klimatická změna – nová situace pro lidskou civilizaci str. 10

Afrika – kontinent nejzranitelnější str. 15

Český příspěvek ke globální změně klimatu. str. 18

Velká výzva Hnutí DUHA. str. 20

Chcete zažít nízkouhlíkový život v praxi? Přijďte se podívat do Hostěnéna! str. 21

Česká divadelní hra „Zmatek nad zmatek“ str. 22

Německá divadelní hra „Nic se nejl tak horké, jak se to uvařilo“ str. 24

Polská divadelní hra „All Inclusive“ str. 26

Jak se můžete zapojit do boje proti globální klimatické změně? str. 27

Mezinárodní divadelní projekt „Dramatická klimatická změna a Afrika“.

Co nového přináší?

Úplně nový způsob, jak oslovit veřejnost s alarmujícím tématem globálních klimatických změn.

Pomocí divadelního jeviště.

Protože nestačí jen předat pravdivé informace. Je potřeba také probudit emoce, probudit srdce.

Tři divadelní soubory ze třech zemí – České republiky, Německa a Polska – představují ve svých nových divadelních hrách, vytvořených v rámci tohoto projektu, jak ekologické katastrofy působené především Severem ovlivňují životy těch nejchudších lidí na Jihu. Projekt přichází jako varování „zdola“ v době, kdy nejvyšší světoví politici nejsou schopni dosáhnout skutečných dohod ve věci snižování

emisí skleníkových plynů. Téma se tak dostává z dosud poněkud uzavřeného světa vědeckých, politických a mediálních diskusí mnohem blíže k lidem.

Projektu se účastní tyto divadelní soubory: Berliner Compagnie (Berlín, Německo) se svojí hrou „Nic se nejl tak horké, jak se to uvařilo“ Divadlo Polárka (Brno, Česká republika) se svojí hrou „Zmatek nad zmatek“ Teatr In Spe (Lublin, Polsko) se svojí hrou „All Inclusive“

V říjnu 2011 se uskuteční v Berlíně, Brně a Lublinu mezinárodní divadelní festivaly, kde budou tyto tři nové hry uvedeny. Bude tak možné porovnat umělecké i obsahové zpracování tématu. Součástí těchto mezinárodních festivalů budou i workshopy, semináře, tiskové

konference a další doprovodné akce. Jednotlivá divadelní představení se pak budou reprízovat i nadále na domácích scénách.

Proč se sešli právě čeští, němečtí a polští umělci nad tématem „Afrika“? Protože Česká republika, Německo a Polsko patří v emisích oxidu uhličitého (přepočteno na jednoho obyvatele) mezi největší světové znečišťovatele ovzduší. Tím mají tyto země podstatný faktický a politický díl odpovědnosti za důsledky globálních klimatických změn, kterými nejvíce trpí právě chudí lidé v rozvojových zemích. Vědci z Mezivládního panelu pro změny klimatu (IPCC) uvádějí: „Nové výzkumy potvrzují, že z důvodu mnohočetných stresů a nízké schopnosti adaptace je Afrika jeden z nejzranitelnějších kontinentů vůči variabilitě a změně klimatu.“ To je příčinou nejen nebyvalého sucha a horka, ale

i dalších negativních jevů jako jsou například častější povodně a bouře. To způsobuje nárůst počtu hladovějících lidí a pandemické šíření nemocí.

Hlavním smyslem projektu je tedy zvýšit ve střední Evropě povědomí veřejnosti o konkrétních důsledcích negativních dopadů globální klimatické změny na chudé lidi v Africe. Projekt informuje o příčinách velkých ekologických škod vyplývajících z nezodpovědné politiky mnoha států, institucí a firem, a ukazuje, jaká vedou východiska z této situace.

Projekt je veden Ekumenickou akademií Praha. Je financován z prostředků Evropské unie a Ministerstva zahraničí ČR. Spolupracuje na něm Centrum kultury v Lublinu (Polsko).

Několik aktérů projektu

„Dramatická klimatická změna a Afrika“, několik vět

„Lidé se mohou změnit. Dokud tomu tak bude, mám naději.“

Dimo Wendt, herec a hudebník

„Přála bych si, aby si lední medvědi nemuseli stavět vory... Národy, sjednoťte se!“

Natascha Menzel, herečka

„Musíme něco proti tomu podniknout. Možná lze ještě klimatické katastrofě zabránit.“

Jean-Theo Jost, herec

„Mne nejvíce zajímá spolupráce s Polskem a Českem. Jak po stránce obsahové, tak po stránce umělecké-estetické. Neměli bychom Evropu přenechat koncernům!“

Elke Schuster, herečka, režisérka, dramatička

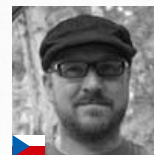
„Jedinec dnes nemá moc příležitostí aktivně bojovat proti takovým fenoménům jako globální oteplování a podobně. Když však dostane příležitost, neměl by dlouho váhat. A navíc nevím, proč by měl někdo chudý trpět ještě více než doposud, abychom se my bohatí mohli ještě více nažrat...“

Jakub Maceček, režisér

„Přeji si, aby všichni lidé měli více citlivosti nejen vůči svým sousedům, ale i vůči jiným kulturám. A více respektu.“

Angelika Warning, herečka

„Je vždycky lepší snažit se dělat aspoň něco, než nedělat nic. A to platí i v případě, kdyby se opravdu ukázalo, že za klimatické změny nemůže produkce CO2, jak tvrdí „klimaskeptici“, z čehož někteří politici a průmyslníci

odvozují, že není třeba měnit nic a je možno Zemi nadále stejným tempem devastovat. Samozřejmě především ku prospěchu jejich přečpaných bankovních kont.“

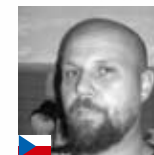
Roman Sikora, dramatik

„Současný globální kapitalistický systém je vysoce destruktivní vůči lidem i vůči přírodě. Je třeba pracovat na změně směrem ke způsobům života, které jsou šetrné a udržitelné. Člověk je ale komplikovaná bytost a nestačí mu

jen rozumové argumenty. Proto hrajeme divadlo, aby diváci ohrožení procítili a byli motivováni k naději na změnu a k aktivitě.“

Jiří Silný, ředitel Ekumenické akademie Praha

„Na začátku stálo nadšení a chuť do práce s týmem, do kterého jsem byl přizván. Když jsem se ovšem dozvěděl téma projektu, byl jsem informován o související kampani a dostalo se mi nadstandardního počtu informací

k problematice Afriky, byl jsem nesmírně rád, že se můžu spoluvyjádřit k této věci, která navíc úzce souvisí s krizí globálního kapitalismu, který mi už dlouho leží v krku. S krizí, jejíž dopady pociťují Afričané a další lidé na jiných místech planety už nyní, ale která je potenciálně nesmírně nebezpečnou pro planetu celou.“

Mario Buzzi, autor hudby

„Západní svět je bez peněz. A bez jakýchkoliv hodnot. Jediná rada od politiků a z médií zní: Rvěte se každý den s ostatními o poslední zbytky jídla! Jsme už jen zvířata v civilizované džungli. A co když to jsou právě lidé chudých

vzdálených zemí, kteří nám mohou pomoci najít naši novou cestu k nám samotným, Bohu, lásce, vesmíru, přírodě, přátelům, věčnosti? Co když tím, že na ně teď začínáme myslet, začínáme měnit i sami sebe?“

Petr Hušek, manažer projektu

„Jsem rád, že jsme se prostřednictvím našeho představení mohli vyjádřit k takto závažnému tématu, a věřím, že to nezůstane bez odpovědi.“

Arkadiusz Ziętek, režisér, scénárista

„Obávám se, že porozumíme, až bude příliš pozdě...“

Piotr Gajos, herec

„Jestli nezastavíme změny klimatu, pak zahynou mimo jiné stromy; jestliže zemřou stromy, pak nebudeme mít materiál pro výrobu pián – a to je pro mne nepřijatelné.“

Maciej Pyc, hudební skladatel

„Vědomí nenávratnosti situace by nemělo zmírňovat naše eko-svědomy.“

Elena Mazurkiewicz, kostýmy, scénografie

„Člověk obracející se proti přírodě se obrací sám proti sobě.“

Anna Mazur, produkce

„Co nejvíce vzestupů a co nejméně pádů – to přeji tomuto projektu i projektům podobným.“

Przemysław Buksiński, herec

GLOBÁLNÍ KLIMATICKÁ ZMĚNA

nová situace pro lidskou civilizaci

Vše začalo v 19. století, v době vrcholící průmyslové revoluce. V době charakterizované mimo jiné masovým využitím uhlí a koksů, protože dřevo už pro potřeby nových továren a hutí nestačilo. V době, kdy se peníze a kapitál staly hlavní hnací silou společnosti.

V roce 1858 dokázal irský vědec John Tyndall, že vyšší koncentrace skleníkových plynů v atmosféře vede k vyšším průměrným globálním teplotám. Co jsou

skleníkové plyny? Vodní pára, kyslíčnan uhličitý (CO₂), oxid dusný, metan, freony a některé další. A právě spalování uhlí, ropy a zemního plynu a další průmyslová činnost vedou ke zvyšování koncentrace kyslíčnanu uhličitého a některých dalších skleníkových plynů v ovzduší.

V roce 1896 prohlásil švédský vědec Svante Arrhenius, nositel Nobelovy ceny za chemii, že skleníkových plynů

v zemské atmosféře přibývá. A jako první zkusil pomocí výpočtů zjistit, o kolik stupňů Celsia asi teplota atmosféry těmito vlivy nadále vzroste.

Arrhenius se také zamýšlel nad otázkou, do jaké míry ovlivňují teplotu atmosféry skleníkové plyny a do jaké všechny ostatní vlivy, jako jsou výkyvy sluneční aktivity, změny ve sklonu zemské osy nebo změny v oběžné dráze Země.

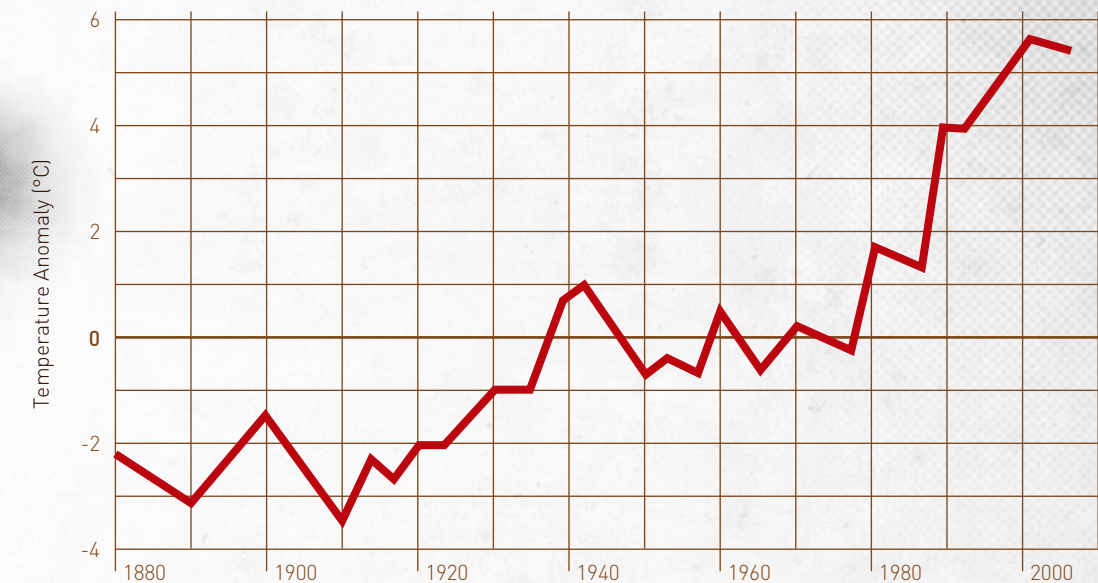
Otázka tedy už půldruhého století nezní jestli ano, nebo ne, nýbrž: o kolik?

Jak moc se teplota zvýší?

Země se ohřívá
90. léta byla nejteplejší,
zaznamenaná dekáda, třetí tisíciletí je ještě teplejší

~ 0,8 °C: Globální zvýšení teploty za poslední století

(a) Global Land - Ocean Temperature Index

Jaká je tedy v současnosti odpověď na otázku: O kolik stupňů Celsia pravděpodobně stoupne průměrná globální teplota atmosféry v příštích desetiletích?

„Vědci dokážou odhadnout, jak se dále bude zvyšovat množství oxidu uhličitého v ovzduší. Pokud se nepovede zvrátit dosavadní trendy, jeho koncentrace dosáhne přibližně za padesát let dvojnásobné hodnoty oproti situaci před průmyslovou revolucí. Nyní je třeba určit, o kolik v důsledku této skutečnosti stoupne teplota na Zemi. To samozřejmě značně komplikuje myriáda komplikovaných vlivů a zpětných vazeb, které na podnebí působí. Nejnovější propočty ukazují, že při zdvojnásobení koncentrace CO₂ v atmosféře by nárůst teploty s nejvyšší pravděpodobností činil zhruba tři stupně Celsia. Pro srovnání: rozdíl mezi dneškem a vrcholem poslední doby ledové (kdy souvislý, jeden až dva kilometry silný ledovec pokrýval dnešní Varšavu, Berlín, Londýn či New York) činí asi 4–7 °C, samozřejmě opačným směrem.“

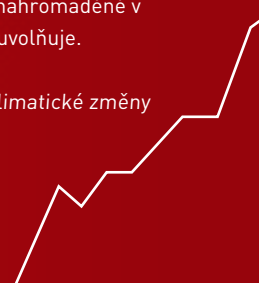
V kalkulaci ovšem stále zůstává několik nejasností:

- Předpokládané tři stupně Celsia jsou nejpravděpodobnější výsledek. Ale vědci prostě zatím nedovedou zabodnout prst do jednoho místa na teplotní stupnici a říci: přesně tolik to bude. Proto ve skutečnosti z propočtů vychází širší rozpětí: tři stupně plus minus 1,5 °C.
- Ovšem i tento výsledek platí pouze s devadesátiprocentní statistickou pravděpodobností. Zůstává tedy asi desetiprocentní šance, že by při dosažení takového znečištění došlo ke vzestupu teploty o méně než půldruhého stupně. Se stejnou pravděpodobností však může teplota naopak vzrůst i nad 4,5 °C. Uvedená čísla platí pro uměle vybranou velikost znečištění – dvojnásobek koncentrace oxidu uhličitého oproti době před průmyslovou revolucí. Slouží tak pouze jako příklad. Skutečný nárůst teploty přirozeně závisí na tom, k jak velkým emisím v příštích desetiletích dojde. Proto se podle různých takzvaných emisních scénářů nárůst teplot do konce století může pohybovat někde mezi 1,1 stupněm a 6,4 stupni.“¹ o

Za poslední století stoupla průměrná teplota atmosféry o 0,6 stupně Celsia. Trend celkového oteplování se neustále zrychluje. 11 z 12 nejteplejších let od konce 18. století, kdy jsou vedeny teplotní záznamy, spadá do období mezi lety 1995 až 2006. Např. i v České republice můžeme pozorovat stále častější vlny veder.

Vědci se shodují na tom, že globální teplota může do konce 21. století stoupnout až o 6,4 stupňů v porovnání s obdobím 1980–1990. Přesnou hodnotu nelze předpovědět, protože neznáme ani množství skleníkových plynů, které v příštím století lidstvo vyprodukuje, ani přesnou reakci klimatického systému, který je nesmírně složitý. I kdyby se však emise teď hned, z roku na rok zastavily, planeta se ještě oteplí asi o 0,6 °C. Příčinou je teplo nahromaděné v oceánech, odkud se pomaleji uvolňuje.

Zdroj: Mezivládní panel pro klimatické změny (IPCC) 2007.

Co při očekávaném nárůstu globální teploty hrozí? Zejména:

Mnohem méně dešťů v suchých, subtropických oblastech.

To platí nejen pro velkou část Afriky, ale třeba i pro střední Ameriku, středoasijské země, Blízký a Střední východ, Středo-moří... Naproti tomu by více srážkových dní bylo ve vysokých zeměpisných šířkách – například v Kanadě, na Sibiři, v Arktidě – a také v některých oblastech tropů.

Tání horských ledovců.

Lidé v Asii a jižní Americe jsou životně závislí na vodě z řek, která vzniká mimo jiné táním horských ledovců. Rychlé tání těchto ledovců způsobí zprvu větší průtočnost řek a zvýšení jejich hladiny, což může být po nějaký čas dobré, ovšem negativní důsledky na sebe nenechají dlouho čekat. Reálně hrozí povodně a také protřetí nově vzniklých velkých horských jezer. V některých řekách – zejména v Indu a v povodí Aralského jezera – by byly miliony lidí ohroženy nedostatkem vody.

Zvýšení hladiny oceánů a moří.

Odhaduje se, že do konce tohoto století může hladina oceánů vzrůst o 20 až 60 cm, někteří vědci odhadují až o jeden metr. „Některé nízko položené ostrovy by mohly být úplně zatopeny a miliony lidí žijících při ústí velkých řek by se ocitly v ohrožení. Jen v Číně by zvýšení hladiny o pouhých 30 centimetrů zaplavilo plochu větší, než je Česká republika. Patrně ještě větší škody než přímé zatopení by však způsobily druhotné následky. Bouře se silným vlnobitím budou zaplavovat místa, kam moře doposud

nedosáhlo. Přispějí k tomu rovněž intenzivnější hurikány nebo tajfuny a – rovněž předpovězené – větší mořské vlny. Počet lidí postižených pobřežními záplavami by i při poměrně pomalém růstu emisí do roku 2080 (a dnešní úrovni hrází) překročil 100 milionů ročně“.²

Častější přírodní katastrofy, extrémní meteorologické jevy.

Stále častější budou takové přírodní jevy jako cyklony, hurikány, tajfuny, vichřice, povodně. Také vlny veder a sucha budou mnohem častěji a s mnohem větší silou zasahovat subtropické pásmo, kde už nyní lidé bojují s nedostatkem vody a malou úrodou.

Od 70. let 20. století se o hrozbách globální klimatické změny diskutuje na půdě OSN. V roce 1988 založila OSN vědecký Mezivládní panel pro klimatické změny (IPCC). Za svoji práci v otázkách konkrétních vědeckých varování získal IPCC v roce 2007 Nobelovu cenu míru, a to současně s bývalým americkým viceprezidentem Al Gorem, který se v boji proti fatálním důsledkům klimatických změn dlouhodobě vysoce angažuje.

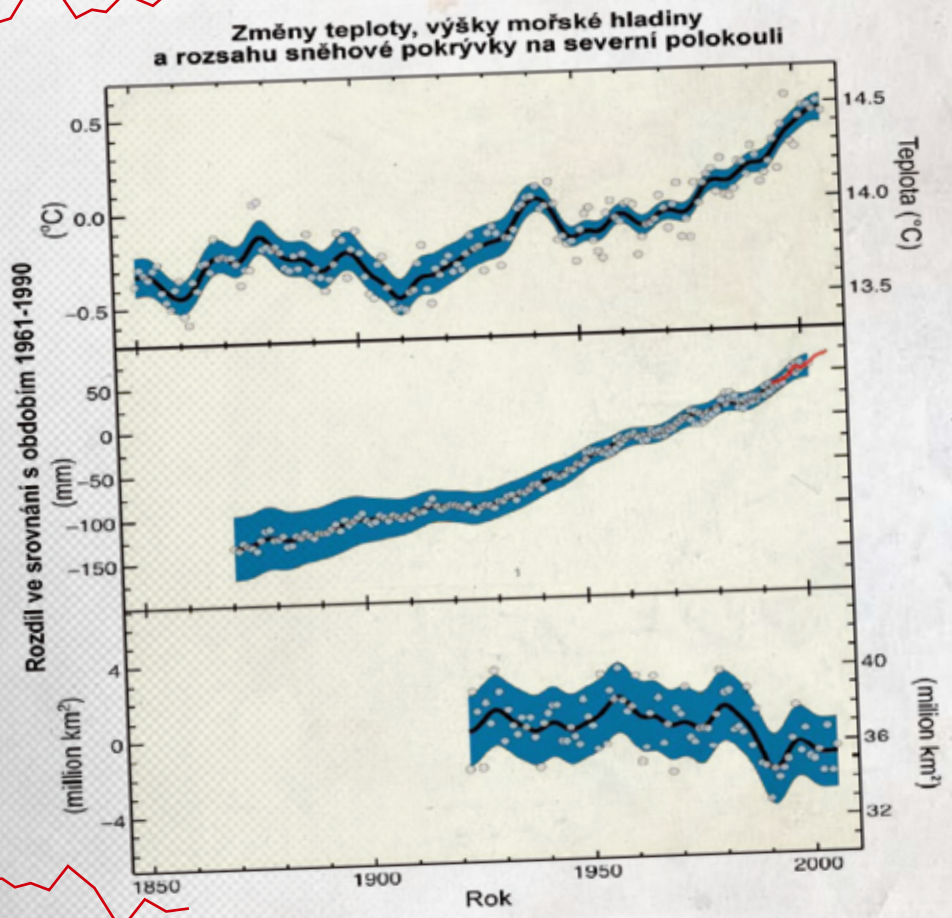
V roce 1992 se asi stovka států světa – včetně EU – shodla, že chce růst teploty udržet na hranici 2 stupně Celsia. „Klimatologové také spočetli, o kolik je potřeba snížit emise, aby zvýšení teploty nepřesáhlo ony dva stupně. Už se současnými technologiemi lze snížit exhalace skleníkových plynů o desítky procent. Zelené inovace navíc srazí závislost na dovozu ropy a plynu i účty za energii.“³

Důležitým rokem se stal rok 1997, kdy byl v Japonsku podepsán dřívou většinou států světa tzv. Kjótský protokol. V něm se průmyslové státy zavázaly, že do roku 2012 sníží celkové množství vypouštěných skleníkových plynů o 5,2 % oproti stavu z roku 1990. Bohužel, Kjótský protokol nebyl podepsán jedním z hlavních znečišťovatelů – USA. Přesto se stal dobrým prvním krokem a zarazil růst emisí v Evropě a Japonsku.

Meena Raman, bývalá předsedkyně největšího světového sdružení ekologických organizací Friends of the Earth International, řekla: „To, co potřebujeme, jsou opatření na zpomalení klimatických změn a na adaptaci na ně. Vždyť i bývalý hlavní ekonom Světové banky, Nicolas Stern, varuje před nečinností: To, co se stane dnes a v příštích desetiletích, může způsobit citlivé narušení hospodářských a sociálních aktivit v míře jaké tomu bylo v době světových válek a hospodářské krize první poloviny 20. století. Bylo by mimořádně složité a téměř nemožné zvrátit tyto změny.“ (Stern, 2006)

Dle Sterna je dnes zapotřebí investic ve výši 1% světového hrubého národního produktu, aby se zabránilo budoucímu propadu o 5 až 11 % v důsledku klimatických změn.

Průmyslové země Severu mají hlavní odpovědnost za tento problém. Proto jsou to ony, kdo musí drasticky snížit svou spotřebu energie a zamyslet se nad jejími zdroji. K tomu nebudou zapotřebí jen technologické inovace, ale především změna životního

stylu. Průmyslové země by navíc měly nést náklady za škody, které způsobí jejich minulé emise v současnosti a v budoucnosti v rozvojových zemích.

Světové emise skleníkových plynů na hlavu musí být v průmyslových zemích drasticky sníženy. Přitom musí vedoucí roli převzít USA a jednotlivé evropské státy. Cílem pro rok 2050 by měly být hodnoty, které budou o 80 až 95% nižší než emise v roce 1990. (...) Musíme se vymanit ze závislosti na uhlí, ropě a plynu. Nakonec se musí vytvořit skutečně trvalé a spravedlivé alternativy, to znamená: ne atomové energii, opatrně s agropalivou a ano investicím do obnovitelných zdrojů energie a snižování energetické náročnosti.

Kromě toho je naším úkolem vytvořit solidní základ pro klimatickou spravedlnost: ti, kteří jsou odpovědní za chyby z minulosti, se musí k této odpovědnosti postavit čelem.

Průmyslové země by měly poskytnout prostředky nejchudším a nejzranitelnějším světa, tedy těm, kteří k aktuální krizi přispěli nejmenší měrou. Původci by to měli uznat jako splátku klimatického dluhu.

Dále jsou rozvojové země odkázány na transfer čistých, spravedlivých a trvalých technologií, který nebude omezován duševními vlastnickými právy. Jih potřebuje podporu při přechodu ke spravedlivému, hospodářsky únosnému vývoji úspornému na emise oxidu uhličitého. Konec konců dle Kjótského protokolu potřebujeme (tzn. po roce 2012) efektivní globální smlouvu k zajištění klimatické spravedlnosti a k boji proti klimatickým změnám.“

AFRIKA KONTINENT NEJZRANITELNĚJŠÍ

„Kdysi začalo období dešťů v květnu, dnes můžeme osít někdy až v červenci. Na konci srpna je období dešťů zase pryč. Naše zaseté proso již nedozraje a naše sýpky zejí prázdnotou.“

„Naše zvířata již na loukách nemají dostatek potravy, mnoho výživných bylin a trav zmizelo, namísto nich se objevilo mnoho trav, které zvířata nemohou spásat.“

„Vodní zdroje v nížinách a údolích vysychají příliš brzy.“

„Dnes musíme naše stáda rozdělovat a během období sucha hledat vzdálené louky v různých regionech. Situace se stále zhoršuje.“

(zemědělci z afrického Sahelu)

V současné chvíli hladoví v Africe 239 milionů lidí, to je každý čtvrtý člověk.

V subsaharské oblasti trpí podvýživou dokonce 40 procent lidí. Kongo, Burundi, Čad a další země jsou už dnes místem takového utrpení, které si Středoevropan nedokáže představit. Afrika je zkrátka ubohý kontinent. Vždyť v celosvětovém porovnání leží všechny země, kde je oficiálně podle OSN situace „alarmující“ právě v Africe – mimo Afriky je to už jenom Haiti a Jemen.

Nejen s jídlem, ale i s vodou je situace vážná. Již dnes žije 40 procent Afričanů v suchých a polosuchých oblastech, tedy v takových, kde je voda vzácností.

A v důsledku globální klimatické změny bude ještě hůř.

Kritické jevy se očekávají v zemědělské produkci, protože ta je v Africe extrémně závislá na klimatu. Již od 70. let 20. století pozorují zemědělci v africkém Sahelu (pás stepí a savan na jih od Sahary) postupné neblahé změny klimatických podmínek, především:

- snížení průměrných ročních srážek
- přibývání sucha a záplav v důsledku velmi prudkých dešťů
- zkracování období dešťů.

Co se týče stále většího nedostatku vody, odhaduje se, že do roku 2020 bude akutním nedostatkem trpět až 200 milionů Afričanů.

Ještě menší úroda a ještě horší přístup k vodě povedou k dalšímu zhoršení životních podmínek Afričanů. Do roku 2080 by mohlo kvůli klimatické změně hladovět navíc (oproti dnešnímu stavu) 50 až 240 milionů lidí. A nedostatek vody pak bude mít za pravděpodobný následek mimo jiné i rozšíření nemocí, lokálních válek...

A jako vždy budou nejvíce trpět ti nejchudší, protože:

- bydlí v nejvíce ohrožených oblastech a nejméně úrodných oblastech
- jsou závislí na samozásobitelském zemědělství
- nemají úspory ani pojištění
- jsou náchylní k onemocněním, nemají na léky
- ... při každé katastrofě upadnou do ještě větší chudoby.

Afrika tedy stále více trpí globální změnou klimatu, a přitom je odpovědná pouze za 3,6 procenta globálních skleníkových plynů.

Michel Takam, kamerunský expert na klimatickou změnu a na obnovitelné energie z organizace ADEID, podává přímý pohled Afričana: "Jeden z aspektů nevyvinutosti afrického

kontinentu je nedostatek dat. Nemůžeme se vyjádřit k přesné míře postižení Afriky klimatickými změnami. (...) I přes nedostatky číselných údajů jsou některé důsledky klimatických změn v Africe patrné: Tak například období sucha a záplavy v různých částech kontinentu souvisí s oteplováním atmosféry. Kromě toho je možné sledovat další četné vlivy: složení a fungování ekosystémů se mění, a tím také to, jak je lidé využívají.

Především výše položené regiony trpí šířením malárie. Nové formy využití země mohou sice lokálně zmírnit důsledky klimatických změn, zároveň však tyto také vyostřují. Toto všechno jsou kauzální řetězce, na jejich konci často stojí ničivé důsledky pro slabší, zranitelnější části obyvatelstva: boj obyvatel proti chudobě je složitější.

Dalším příkladem důsledků oteplování země jsou krize v zásobování vodou, které se kvůli silným výkyvům dešťových srážek zhoršují. Jejich působení jsou citelné ve městech, v zemědělství a při výrobě elektrického proudu, která je například v Kamerunu z 90% realizována pomocí velkých vodních elektráren. Výpadky elektrického proudu, které tímto vznikají, působí negativně na vývoj regionů (...).

Vzniká také více pouští a dochází k většímu počtu katastrof v důsledku sucha, což je vše způsobené klimatickými změnami. Na lokální úrovni se uvedené fenomény často vyostřují kvůli ubývání

lesů a nevhodným metodám polního a vodního hospodářství. (...) S ohledem na vlivy globálního oteplování na život v Africe vyzývám země emitující CO2 k masivní redukci, zaangažovanosti a efektivnímu jednání. (...) Není správné nechat jen na Afričanech hledání řešení problému, který byl a je zapříčiněn průmyslovými zeměmi. Afričané jsou oběti globálních klimatických změn a měli by být odškodněni za vzniklé škody. Průmyslové země by si proto měly položit následující otázku: Jaké mezinárodní úpravy by měly být provedeny, aby měly země emitující CO2 povinnost zaplatit za toto znečišťování životního prostředí a zabránit problémům v budoucnu? Jakým způsobem, především jakými nástroji financování, mohou být zmírněny negativní vlivy oteplování země? Mezinárodní úmluva o klimatu, Kjótský protokol, se musí vylepšit. Musí se na tom podílet především průmyslové země – také USA, které text doposud neratifikovaly. Jednání G8 v Heiligendammu v roce 2007 sice mělo za téma ochranu klimatu, ovšem na jasné, závazné formulování závazku k ochraně klimatu a k dílčímu závazku nedošlo. Tento závěr jen těžko přiměje takové země jako např. Čína, Indie a Brazílie k přemýšlení. Tyto argumentují tím, že jsou teprve na začátku svého hospodářského vzestupu. Abychom tyto země přiměli k ochraně klimatu, měla G8 vydat jasný signál pro obnovitelné energie."

96 procent všech zemědělských ploch v Africe jsou pole, která jsou plně závislá na dešti.

A těch v důsledku globální klimatické změny rapidně ubývá. **Stejně jako ubývá ze subsaharské Afriky řada rostlin, které bud' usychají, nebo které postupně cestují jižním směrem, do optimálnějších klimatických zón. Příkladem takové cestující rostliny je chlebovník, strom, jehož plody jsou díky vysokému obsahu železa důležité především pro těhotné ženy a malé děti.** A ten už nyní z některých oblastí téměř vymizel.

Sivan Kartha ze Stockholm Environment Institute, odborník zabývající se změnou klimatu, tvrdí: „Abychom mohli vykreslit obrázek spravedlivého mezinárodního režimu ochrany klimatu, musíme se podívat na kontext, ve kterém se odehrává současná klimatická krize. (...) Nejradikálnější vyjádřením globální nespravedlnosti je světová krize chudoby. A nemám na mysli jen tu chudobu, jakou odráží akumulované ekonomické indikátory – nízký národní příjem na hlavu nebo velký počet lidí, kteří musejí vyžít denně s méně než jedním dolarem, ale především chudobu, která se zrcadlí v epidemích malárie, kterým by bez pochyby šlo zabránit, v absurdně vysoké úmrtnosti dětí na nemoci jakými jsou průjem, v podvýživě ve světě přebytku nebo v politickém bezpráví bez naděje na vliv na podmínky vlastní chudoby a útlaku. To je naprostá nespravedlnost, ke které se klimatické změny už jen přidávají a která se díky klimatickým problémům bezesporu ještě vyostřuje.

(...)nutností při ochraně práva chudých na důstojný vývoj je boj s klimatickými změnami. Ještě je možné zabránit nejhorším vlivům oteplování země pomocí globálního snížení emisí CO2. Ještě je co zachraňovat, pokud během jednoho desetiletí zvládneme zvrátit nárůst emisí skleníkových plynů a naformulovat tuto redukci emisí tak, aby byla sociálně ušlechtilá a tedy trvalá. (...)

Je (...) spravedlivý klimatický režim realistický? Ne. Je zcela zjevně nerealistický.

Ale v tuto chvíli neexistuje žádný návrh řešení klimatické krize, který by byl politicky průchozí.

Pouze existují četné pokusy, kterými se marně drahocenný čas, neboť se tyto jen minimálně odklánějí od zažitých vzorů. **Problém je, že ekologicky realistické možnosti jsou zatím politicky nerealistické. Klimatická krize proto vyžaduje mobilizaci občanské společnosti.**"

ČESKÝ PŘÍSPĚVEK KE GLOBÁLNÍM ZMĚNÁM KLIMATU

Není pochyb o tom, že klima se mění a dochází ke globálnímu oteplení. Zvyšuje se výskyt extrémních jevů (povodně, vichřice, sucha), tají ledovce, narušeny jsou srážkové cykly, jedenáct ze dvanácti nejteplejších let spadá do období mezi lety 1995 až 2006, rok 2010 byl spolu s rokem 2005 nejteplejším v historii měření.

Za poslední století stoupla průměrná teplota atmosféry o 0,6 °C. Během 21. století dojde podle IPCC2 k dalšímu nárůstu globální teploty o 1,4–5,8 °C. Na klima má vliv celá řada faktorů jak přirozených, např. sluneční záření, tak způsobených lidskou činností, především spalováním fosilních paliv a kácení lesů. To vede ke zvyšování koncentrace skleníkových plynů, což způsobuje současný dramatický nárůst průměrné globální teploty.

Vědci se shodují, že současné oteplení je z větší části způsobeno lidskou činností. Již oteplení o 2 °C přitom znamená dramatické změny podnebí, které mohou ohrozit život na Zemi tak, jak ho známe.

Česká republika patří mezi největší producenty skleníkových plynů na světě (v přepočtu na jednoho obyvatele). Roční emise na jednoho obyvatele jsou 12,1 tun CO₂ - mezi průmyslově vyspělými zeměmi se tak dlouhodobě pohybujeme kolem pátého místa, v Evropě patříme k rekordmanům.

České roční emise na obyvatele jsou o třetinu vyšší, než činí

průměr EU, osminásobně vyšší než v Indii a dvojnásobně vyšší než v Číně. Téměř polovinu z celkových emisí produkuje sektor energetiky.

Je to způsobeno zejména tím, že se při výrobě energie spoléháme z velké většiny na spalování uhlí. Značné množství elektřiny (kolem dvaceti procent) není přítom u nás vůbec potřeba – je určeno čistě na vývoz.

Začátkem 90. let došlo k výraznému snížení emisí v důsledku restrukturalizace průmyslu. Od roku 1995 jsou emise skleníkových plynů víceméně stabilní. Je však zřejmé, že pokud se Česká republika nechce stát špinavým průmyslovým skanzenem Evropy, bude muset začít své emise cíleně snižovat.

Greenpeace ve své klimatické kampani usiluje o udržení teplotního nárůstu pod nebezpečnou hranicí 2 °C. Toho lze dosáhnout razantním snížením emisí skleníkových plynů, vznikajících především spalováním fosilních paliv při výrobě elektřiny a tepla, v dopravě či nadměrným odlesňováním, a to celosvětově o 50 %, v průmyslových zemích o 80 – 95 % do roku 2050.

To se stalo také jedním z cílů EU. Ta se souladu se svým rozhodnutím snížit emise skleníkových plynů o 80 % do roku 2050 zavázala ke snížení emisí v EU do roku 2020 o 20 % oproti roku 1990.¹ Vzhledem k ekonomické krizi bylo tohoto

závazku již téměř dosaženo, a tak Evropa diskutuje o navýšení tohoto závazku až na 30 %.

Snížování emisí je mnohdy – především z úst českých politiků a průmyslové lobby – spojováno s ekonomickou stagnací či dokonce rozkladem. Opak je ale pravdou. Ambiciózní snížování emisí představuje velkou příležitost a to nejen pro klima, ale stejně tak i pro naše hospodářství.

Podpora zelené ekonomiky s sebou přináší nárůst investic, podporu růstu ekonomiky a udržení konkurenceschopnosti. Zároveň je spojena s tvorbou nových pracovních míst (jen v rámci programu Zelená úsporám jich bylo 19 000).

Energetické úspory (především zateplování a energeticky úsporné spotřebiče) a výroba energie z obnovitelných zdrojů omezí naši závislost na dovozu paliv a zároveň představují značné finanční úspory (20 % snížení spotřeby energie v EU znamená ročně zhruba o 1 000 EUR nižší účty za energie pro každou domácnost).

Nezanedbatelná je také souvislost mezi snižováním emisí a zlepšením našeho zdraví. Nižší emisní znečištění vede k menší nemocnosti a úmrtnosti, počtu dnů pracovní neschopnosti z důvodů kardiovaskulárních a respiračních obtíží. Finanční úspory ve zdravotnictví jsou odhadovány na desítky miliard korun ročně.

Možnosti ke snížení emisí skleníkových plynů v České republice jsou především v modernizaci průmyslu, zvýšením energetické účinnosti a úsporami energie dosažitelné především zateplováním budov.

Zároveň je potřeba modernizovat výrobu energie a přejít směrem od špinavých zdrojů (fosilní paliva, jádro) směrem k produkci energie z obnovitelných zdrojů. S ohledem na geografické podmínky máme relativně menší možnosti ve využití vodních zdrojů či větru, velký potenciál se zato pro Českou republiku skrývá v biomase.

Greenpeace spolu s dalšími českými nevládními organizacemi představilo alternativní energetickou koncepci Chytrá energie – konkrétní, propočtený a podrobný plán, jak by se v příštích desetiletích měla proměnit česká energetika, abychom docílili nutného snížení emisí skleníkových plynů v souladu s poznatky vědců a závazky EU a zároveň uspokojili své energetické potřeby.

Chytrá energie ukazuje cestu, jak do roku 2050 nahradit fosilní paliva obnovitelnými zdroji energie. Tento scénář, který vypracoval pro české environmentální nevládní organizace institut v německém Wuppertalu, se ale jen obtížně prosazuje proti zájmům uhelné lobby a s ním spojeného průmyslu.

Mezi dílčí řešení, která Greenpeace dlouhodobě prosazuje, patří také ochrana tzv. územních ekologických limitů těžby, jež chrání města a obce pod Krušnými horami před rozšiřováním povrchových hnědouhelných velkodolů. Těžbou a spalováním uhlí totiž nejen přispíváme ke změnám klimatu, ale ničíme i vlastní krajinu.

MUDr. Lenka Pipková,
Kordinátorka klimatické kampaně Greenpeace ČR

Pro Greenpeace je ochrana klimatu prioritou. Důrazně prosazuje snižování emisí skleníkových plynů na celosvětové i národní úrovni, zastavení kácení pralesů i férové financování adaptací na změnu klimatu. V České republice prosazuje především rychlé nahrazení uhlí (které je odpovědné za většinu tuzemských emisí) čistými zdroji. Zároveň se snaží zabránit, aby naše země torpédovala plány na účinnější ochranu klimatu na evropské úrovni, jak se bohužel v minulosti opakovaně stalo.

¹ Jako součást energetického a klimatického balíčku přijala EU směrnici i o obnovitelných zdrojích energie, která hraje zásadní roli v dosažení 20 % podílu obnovitelných zdrojů energie v Evropě do roku 2020. Směrnice ukládá jednotlivým členským státům závazné cíle pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů a zajišťuje potřebné podmínky pro jejich rozvoj v sektorech výroby elektřiny, tepla a chladu a v dopravě. Dalším cílem je zvýšení energetické efektivity o 20 % do roku 2020 napříč EU.

VELKÁ VÝZVA HNUTÍ DUHA

Hnutí DUHA svou iniciativou Velká výzva prosazuje nový zákon, který závazně stanoví, že Česká republika bude snižovat exhalace skleníkových plynů o 2 % ročně – krok po kroku, rok po roku. Rozhýbe tak investice do moderních zelených řešení, jako je zateplování domů, čistá energie, pohodlná veřejná doprava, místní potraviny nebo snadná recyklace. Posílí tak ekonomiku, sníží účty rodinám, zajistí zdravější život pro každého a hlavně srazí náš příspěvek ke globálnímu znečištění.

Proč takový zákon potřebujeme? Protože Česká republika se 12 tunami na obyvatele a rok patří k evropským rekordmanům v exhalacích oxidu uhličitého – ale globální změny podnebí nejvíce odnesou lidé v Africe, Indii a dalších chudých zemích. Protože česká ekonomika loni každý den – každý den – utratila 246 milionů korun jenom za dovoz ropy. Protože zateplené domy, solární kolektory, lepší veřejná doprava, ultraefektivní auta nebo recyklace ušetří rodinám tisíce korun ročně. Protože dá impuls inovacím, zelená odvětví posílí konkurenceschopnost české ekonomiky a vytvoří desetitisíce pracovních míst.

Návrh zákona je inspirován britským zákonem, odborníky považovaným za vzorovou legislativu. Obdobnou legislativu už diskutují vlády nebo parlamenty v Belgii, Dánsku, Irsku, Finsku, Maďarsku či ve Slovinsku nebo na Maltě. Regionální zákony podobného typu přijalo například Katalánsko a jinak konstruovaný zákon obsahující závazek snižování emisí přijala i Francie. V Česku je zákon o snižování emisí skleníkových plynů připravován ve spolupráci s právními experty EPS.

„Zákon má v Česku poměrně širokou podporu: na poslance a poslankyně se obrátilo s výzvou k jeho přijetí již více 22 tisíc lidí. Nyní jej oficiálně podporují Věci veřejné a ČSSD. S dalšími parlamentními stranami probíhají nadějná jednání.“

Koncept zákona už nyní podporují desítky firem, včetně Knauf Insulation nebo České rady pro šetrné budovy: asociace silných developerů a nejvýznamnějších stavebních i dalších firem. Podporují jej také všechny důležité ekologické i humanitární organizace, například Člověk v tísni, ADRA či Charita.

V nezávislém průzkumu agentury Factum Invenio na otázku, zda by s takovou legislativou souhlasili, kladně odpovědělo 66 % dotázaných.

Budeme rádi, když naši iniciativu podpoříte a napíšete politikům mail či dopis, že přijetí takového zákona vítáte. Více na www.velkavyzva.cz. Na stejné adrese najdete také více informací o chystaných akcích a videa, tapety či bannery ke stažení.

CHCETE ZAŽÍT NÍZKOUHLÍKOVÝ ŽIVOT V PRAXI? PŘIJEĎTE SE PODÍVAT DO HOSTĚTÍNÁ!

Změna klimatu vyžaduje zásadní změny ve způsobu, jakým bydlíme, jíme a vůbec žijeme. Že se nemusí jednat o změnu k horšímu, ale právě naopak, dokazují zkušenosti z projektů realizovaných v obci Hostětín v Bílých Karpatech. Přijďte se i vy podívat, jakým způsobem budou vypadat naše sídla v budoucnosti!

Hostětín, obec s 240 obyvateli, se rozprostírá v údolí potoka Kolelač na úpatí Bílých Karpat. Zatímco na turistické mapě byste možná Hostětín napoprve chvíli hledali, na mapě udržitelného rozvoje jej nepřehlédnete.

Díky společnému úsilí obce a neziskových organizací (především ZO ČSOP Veronica, Nadace Veronica a Občanského sdružení Tradice Bílých Karpat) vzniká v Hostětíně neobyčejná koncentrace modelových projektů udržitelného rozvoje. Tyto projekty ukazují, že vztah k přírodě, ohleduplné hospodaření se zdroji a poučená interpretace místního dědictví může ekonomicky stabilizovat venkov a řešit nezaměstnanost i v poměrně odlehklých oblastech.

Od devadesátých let minulého století je tak Hostětín místem, kde se soustřeďují projekty zabývající se využitím místních zdrojů, úsporami energie, obnovitelnými zdroji energie (především sluncem a biomasou) a technologiemi šetrnými k životnímu prostředí. Hostětínské projekty jsou modelové: ověřují ekologické technologie v praxi a umožňují tak ukazovat, že skutečně fungují.

Obec je centrálně vytápěna biomasou, odpadní vodu čistí rostliny v kořenové čistírně, elektřinu vyrábí tři fotovoltaické elektrárny, nechybí ani energeticky úsporné veřejné osvětlení. Kromě toho v obci stojí pasivní dům Centra Veronica, moštárna s BIO-produkcí, historická sušárna ovoce a občané využívají solárního ohřevu vody.

Díky těmto projektům uspoří obyvatelé ročně více než **1600 tun** emisí oxidu uhličitého, plynu, který zesiluje skleníkový efekt a přispívá ke globální změně klimatu.

Projekty usilují o skloubení tří pilířů udržitelného rozvoje – ekonomického, ekologického a sociálního. Ukazují, že projekt může být současně šetrný k životnímu prostředí, přínosný pro místní ekonomiku a prospěšný pro obyvatele obce i společnost. Projekty jsou navrhovány jako modelové – ověřují principy udržitelného rozvoje v praxi. Jejich výsledky jsou monitorovány a šířeny prostřednictvím řady vzdělávacích akcí a publikací.

Za svůj přínos k ochraně životního prostředí obdržel Hostětín národní cenu v prestižní mezinárodní soutěži Energy Globe 2007, Českou sluneční cenu 2009

a řadu dalších ocenění. V roce 2010 si přijel modelové projekty prohlédnout i britský následník trůnu Princ Charles.

Každým rokem se zvyšuje počet návštěvníků, kteří se o modelových projektech chtějí více dozvědět. Centrum Veronica nabízí návštěvníkům exkurze, odborné semináře a školení, ekologické poradenství a rekreační pobyty v pasivním domě.

I když je Hostětín malá obec, pro šíření principů udržitelného rozvoje má velký význam. Dokazuje to několik tisíc návštěvníků ročně, kteří si z obce odvázejí praktické poznatky a inspiraci. Přijďte se k nim a navštivte nás v kteroukoliv roční dobu! Více informace na www.hostetin.veronica.cz

NOVÁ ČESKÁ
DIVADELNÍ HRA V RÁMCI FESTIVALU
„DRAMATICKÁ KLIMATICKÁ ZMĚNA A AFRIKA“

ROMAN SIKORA, JULES VERNE

ZMATEK

NAD

ZMATEK

VESELÝ MUZIKÁL
O DĚSIVÝCH VĚCECH

DIVADLO POLÁRKA

Román „Zmatek nad zmatek“, který se stal volnou předlohou této stejnojmenné inscenace, napsal Jules Verne v roce 1889. Patří tedy k jeho dílům pozdějším. Svými hlavními postavami navazuje na jeho mnohem známější romány „Ze země na Měsíc“ (1865) a „Okolo Měsíce“ (1870), v němž se podnikaví členové dělostřeleckého Gun Clubu pokoušejí přepravit na satelit Země, jak jinak, nežli v projektilu vystřeleném obrovským dělem.

V románu „Zmatek nad Zmatek“ titíž hrdinové plánují ještě cosi mnohem velkolepějšího. Posunutí zemské osy, aby se mohli snadněji dostat k obrovským a zatím nevyužitým zásobám černého uhlí pod Severním ledovým oceánem, který zakoupili v mezinárodní dražbě.

Satirický osten namířený proti lidské hamižnosti, která se nezastaví před ničím, ani před možností globálního kataklyzmatu, je v románu více než patrný. Proto se toto dílo stalo také východiskem této divadelní inscenace. Základní příběh v ní zůstal, ale okolnosti se výrazně proměnily. Svět naší inscenace mnohem více připomíná současnost. A věhlasný Gun Club už není klubem dělostřelců, ale klubem dnešních pánů tvorstva, kteří Verneovy hrdiny svou chamtivostí mnohonásobně převyšují: vrcholových manažerů a spekulantů, jenž se opravdu nezastaví před ničím. Ani před apokalypsou. I ta se přece může stát mimořádně výhodnou investicí.

Jules Verne ve svých románech jasně předvídal mnoho vynálezů. Předvídal ale také mnohá nebezpečí přetechizovaného světa, která

mohou ohrozit samu existenci lidstva. A nejsou to jen arzenály zbraní, v jejichž silách je Země zcela zničit. Je to také schopnost „pána tvorstva“ chovat se jako parazit ochotně hubící svého hostitele, aniž by si uvědomoval, že tím ničí také sám sebe. K drancování přírodních zdrojů dnes dochází v míře, jaká nemá v historii lidstva obdoby. A to vše ve jménu stále větších zisků soukromých korporací a kupodivu za stále větší bídy stále větší části světa. V neposlední řadě ohrožují lidskou civilizaci globální klimatické změny, o nichž u nás, na rozdíl od západních zemí, kde nepřevažují názory průmyslových lobbistů, převládá názor, že buď vůbec neexistuje, anebo, v lepším případě, že za ně není zodpovědný člověk, který ho nemůže ani nijak ovlivnit.

V zemi klimaskeptiků typu Václava Klause nejde hrát o tuposti a chamtivosti s katastrofálními důsledky jinak, než skrze opravdu černou a rozezpívanou grotesku. A taková je také tato inscenace.

Režie: Jakub Maceček
Hudba: Mario Buzzi
Scéna, animace,
rekvizity: Milošlav Fekar
Kostým chlebovníku: Petra Fekarová
Kostýmy: Eva Jiříková
Choreografie: Hana Halberstadt
Produkce: Bronislava Krchňáková
Dramaturgie: Roman Sikora

Osoby a obsazení:
Členové věhlasného Gun Clubu
Maston – Václav Vítek
Barbican – Jiří Skovajsa
Nichol – Jan Kruba
Hunter – Miroslav Černý
Optimista – Ondřej Biravský
Scorbitteová – Tereza Richtrová,
Eva Novotná, Eva Baláková
Chlebovník – Michal Sopuch
Sultán Bali-Bali – Jakub Preis
Bezdomovec – Martina Janceková
Novinář – Lukáš Krejčí
Zdivočelý demonstrant – Vít Karlas

Inscenaci hudebně doprovázejí:
Vít Karlas, Michal Sopuch, Lukáš Krejčí,
Jan Jiráček, Petr Janda, Ivan Koubek

NOVÁ NĚMECKÁ DIVADELNÍ HRA
V RÁMCI FESTIVALU „DRAMATICKÁ KLIMATICKÁ ZMĚNA A AFRIKA“

HELMA FRIES, ELKE SCHUSTER

NIC SE NEJÍ TAK HORKÉ, JAK SE TO UVAŘILO

KLIMATICKÁ KATASTROFA S HUDBOU

BERLINER COMPAGNIE

Suroviny:
tepelné a jaderné elektrárny, luxusní bouráky,
nestydaté lži, notná dávka berlínské politiky,
africké slunce – ochuceno žhavými rytmy,
naservírováno a nakonec...

Dějštěm divadelní hry je kuchyň jednoho hostince, v jehož blízkosti se plánuje stavba tepelné elektrárny. Zatímco v hostinské místnosti vážení občané města a manažeři energetického koncernu kují pikle, dochází kuchařům – hlavně díky „ilegálnímu“ uprchlíkovi z Afriky, který v kuchyni pracuje jako umývač nádobí – dosah a souvislosti všech věcí. Vyzvou občany k protestu a kuchyň se stane „hnízdem odboje“.

Malý hostinec proti zdánlivě všemocnému energetickému koncernu, šest dosti podivných týpků, svižné songy, žhavé rytmy – přes veškerou závažnost problému je divadelní hra v podání souboru Berliner Compagnie podána zábavným způsobem...

Námět: Helma Fries
Režie: Elke Schuster
Scéna: Wulf Jahn
Hudba písní převzata od Mozarta, Rossiniho,
Verdiho a dalších skladatelů
Texty písní: Elke Schuster

Hudební zpracování a nastudování: Rudolf Stodola
Percussion: Rondo Beat / Dimo Wendt
Technika: Wulf Jahn
Asistent režie: Laura Su Bischoff
Organizace: Sybille Sellwig
Plán turné: Karin Fries
Fotografie: Ida Henschel

Osoby a obsazení:
Ulrike Querfeld-Hüsch, hostinská - Angelika Warning
Doris Querfeld, studentka vypomáhající jako číšnice -
Natascha Menzel
Ibrahim Mahmoud Nyombe, umývač nádobí -
Rondo Beat
Norbert Querfeld, kuchař - H. G. Fries
Hansi Querfeld, kuchař - Jean-Theo Jost
Wolfgang Hack, kuchař - Dimo Wendt

ALL INCLUSIVE

ARKADIUSZ ZIĘTEK,
GRZEGORZ KONDRASIUK
TEATR IN SPE

NOVÁ POLSKÁ DIVADELNÍ HRA
V RÁMCI FESTIVALU „DRAMATICKÁ KLIMATICKÁ ZMĚNA A AFRIKA“

SURREALISTICKO-POETICKÝ ZÁZNAM O POLSKÉ CITLIVOSTI VŮČI ZMĚNÁM KLIMATU A AFRICE

Herci i ostatní spoluvůrci tohoto představení se setkali při lublinské akci „Warsztaty Kultury“ (Kulturní workshopy). Spojili se, aby pod názvem „Teatr IN Spe“ společně zinscenovali zdánlivě nedivadelní téma – globální klimatické změny.

Cílem „Teatr IN Spe“ je získat pozornost polské veřejnosti k probíhajícím klimatickým změnám, jejich příčinám a důsledkům. Tváří v tvář tzv. klimaskeptikům, jichž je v polské veřejné debatě většina, je to skutečně náročný úkol.

Režie - Arkadiusz Ziętek
Scénář - Arkadiusz Ziętek, Grzegorz Kondrasiuk
Obsazení- Marta Wardyńska, Remigiusz Jankowski, Przemysław Buksiński,
Piotr Gajos, Abdoul Aziz Sinka
Video a osvětlení- Aleksander Janas

Hrdiny divadelní hry jsou mladí lidé, příslušníci současné střední třídy. Při své honbě za konzumními požitky se zcela nepředvídatelně setkávají s obětí klimatických změn a nečekaně se ocitají v roli viníků. Publikum je svědkem osobitého soudního procesu, ve kterém jsou předloženy takové důkazy, které svalují vinu na všechny, kdo si svou odpovědnost doposud vůbec neuvědomovali. Realismus představení je protkán scénami a postavami ze snové noční můry.

Zvuk - Dariusz Kociński
Hudba - Maciek Pyc, Abdoul Aziz Sinka
Kostýmy a rekvizity - Elena Mazurkiewicz
Choreografická konzultace – Anna Żak
Organizace - Anna Mazur

Praha, září 2011

Vydala: Ekumenická akademie Praha, www.ekumakad.cz **Editor:** Petr Hušek **Výtvarné a grafické zpracování:** Kuzkuz, www.kuzkuz.cz **Fotografie:** Greenpeace (str. 3, 15, 18, 19), Hnutí DUHA (str. 20), Ekologický institut Veronica (str. 21), Michaela Wecker (str. 22 a 23), Ida Henschel (str. 24 a 25), Alina Bağ (26 a 27) a archiv Ekumenické akademie Praha **Grafy:** Mezivládní panel pro klimatické změny (IPCC) **Hlavní zdroje informací:** Jan Kowalzig – „Klimatické změny a jejich důsledky“, Nicole Piepenbrink – „Konkrétní důsledky klimatických změn pro lidi v Africe“, Vojtěch Kotecký a Jiří Koželouh – „Modrá, nikoliv zelená planeta...?“, Jiří Jeřábek, Vojtěch Kotecký, Marel Vaculík – „Odpovědnost bez hranic: klima a chudoba“, Jiří Koželouh a Vojtěch Kotecký – „Globální změny podnebí a voda“, Wolfgang Pomhern – „Stavební kameny německé energetické politiky“ www.ipcc.ch, www.zmenaklimatu.cz

Důležité internetové adresy:

www.zmenaklimatu.cz

www.greenpeace.org/czech/cz

<http://hnutiduha.cz>

www.veronica.cz

www.ceskoprotichudobe.cz